

K(I)eurig ontleden

Bloemlezing 25 bladzijden

Op de website staat het antwoordenboek

Inleiding		2
1	Zinsontleding	3
2	Persoonsvorm	4
3	Zinsdelen	8
4	Werkwoordelijk gezegde	10
5	Onderwerp	13
6	Lijdend voorwerp	16
7	Meewerkend voorwerp	20
8	Bijwoordelijke bepaling	26
9	Naamwoordelijk gezegde	31
	Toets 1	35
	Toets 2	36
	Toets 3	37
	Toets 4	38
	Toets 5	39
	Toets 6	40

Inleiding

K(I)eurig ontleden

Ontleden saai? Niet met dit kleurige boek.

Vanuit de zinskern (de 'korte zin') met gezegde (incl. persoonsvorm) en onderwerp bouwen we een zin. Er komt steeds keurig een steentje bij: een zinsdeel met zijn eigen herkenbare kleur. Een korte **uitleg** wordt telkens gevolgd door een of meerdere oefeningen.

Achter in het boek staan zes uiteenlopende toetsen.

We hebben ervoor gekozen de leerlingen veel met **kleur** te laten werken: een snelle, aantrekkelijke manier die bovendien de samenwerking tussen de beide hersenhelften (taal-links, kleur-rechts) bevordert.

Gebruikers die dat niet zien zitten, kunnen echter zonder meer ook met dit boek aan de slag. Zij kiezen dan gewoon voor wat zij prettig vinden. Voor verschillende **onderstrepingen** e.d. bijvoorbeeld; of voor de **afkorting** onder een zinsdeel.

Op een paar toetsbladzijden kiezen wij zelf overigens ook voor onderstrepingen.

Daar behandelen we **bijvoeglijke bepaling**, **bijstelling** en **voorzetsel voorwerp** wel. Daar wordt ook wat dieper ingegaan op het **naamwoordelijk gezegde**.

TIP! Veel oefeningen lenen zich voor 'hergebruik'. Zinnen waaruit bijvoorbeeld in het begin van het boek eerst alleen de persoonsvorm gehaald moest worden, kun je later opnieuw gebruiken om zinsdelen te oefenen die dán aan de orde zijn geweest.

Zinsontleding een ondergeschoven kindje?

Als u er meer aandacht aan wilt besteden, dan is Kleurig ontleden geschikt vanaf groep 7.

Misschien als zinvolle stap om na de CITO toets van groep 8 deze methode in te zetten als voorbereiding op het voortgezet onderwijs.

1. Zinsontleding

Zie je die 'steentjes' hieronder? Daarmee bouwen we een zin. Er komt steeds een stukje bij. **Zinsdelen** noem je die stukken. Eerst liggen er nog maar twee steentjes. Als de zin helemaal klaar is, zijn het er vijf. Hoe meer bouwstenen, hoe meer informatie je krijgt, hoe meer je te weten komt.

We beginnen met deze **korte zin**.

Edwin
stuurt.

Wie doet iets? Wat doet hij?

Wat weet ik nu al? Ik weet dat er een **Edwin** is.

En ook wat hij doet: hij **stuurt**.

Edwin
stuurt
een mailtje.

Nu weet ik ook wat Edwin stuurt: **een mailtje**.

Edwin
stuurt
mij
een mailtje.

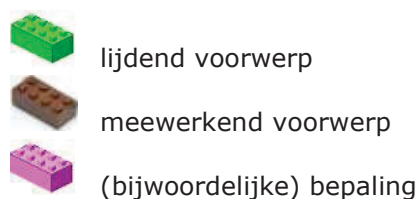
Aan wie hij dat mailtje stuurt: **mij**

Edwin
stuurt
mij
vandaag
een mailtje.

En wanneer hij dat doet: **vandaag**.

We gaan zinnen ontleden, zinnen in stukken verdelen. Uit welke bouwstenen (zinsdelen) bestaat een zin?

Die zinsdelen gaan we namen geven. Ze krijgen ook een eigen kleur. In dit boek zul je in ieder geval tegenkomen:

Zinsontleding heet dat.

2. Persoonsvorm

pv

Wat is de **persoonsvorm**? Daar draait in een zin eigenlijk alles om. De persoonsvorm is altijd een **werkwoord**.

Hoe kun je de **persoonsvorm** vinden?

- De zin in een **andere tijd** zetten (tijdproef).
- De zin **vragend** maken.
- **Van enkelvoud meervoud maken** of andersom (getalproef).

De **eerste manier** werkt vrijwel altijd.

Zet de zin in een andere tijd : het werkwoord dat verandert, is de persoonsvorm . Aan de persoonsvorm kun je dus zien in welke tijd de zin staat.	Mijn hond speelt de hele dag. Mijn hond speelde de hele dag. Ik was nogal hard gevallen. Ik ben nogal hard gevallen.	

Oefening 1

Kleur de **persoonsvorm** in de zinnen hieronder steeds lichtblauw. Schrijf de persoonsvorm ook in een **andere tijd** op: maak van tegenwoordige tijd verleden tijd (of andersom).

1. Jan speelt op straat.	<i>speelde</i>
2. Hij had een euro gevonden.	<i>heeft</i>
3. Begint onze school om half negen?	

Oefening 2

Kleur in de volgende zinnen de **persoonsvorm** lichtblauw. Zoek de persoonsvorm steeds door de zinnen in een andere tijd te zetten.

1. Hoe laat komen jullie?	8. Dat hoorde ik daar vaker zeggen.
3. Op het laatst heb ik het gemerkt.	10. Zijn die mensen op de hoek naar Amsterdam verhuisd?

De **tweede manier** werkt goed in niet te lange zinnen met maar één persoonsvorm.

Maak van de gewone zin een vraagzin . Staat er in een vraagzin een werkwoord vooraan, dan is dat de persoonsvorm .	Mijn hond speelt de hele dag. Speelt mijn hond de hele dag? Ik was nogal hard gevallen. Was ik nogal hard gevallen?	

Oefening 3

 Maak van de gewone zin een vraagzin. Kleur de **persoonsvorm** lichtblauw.

1. Vader loopt met moeder in het park.	<i>Loopt vader met moeder in het park?</i>
2. Morgen ga ik boodschappen doen.	

 Soms begint een zin met een '**vraagwoord**'; met woorden als: **wie, wat, waar, waarom, wanneer, hoe** ... Dan staat er dus geen werkwoord vooraan.

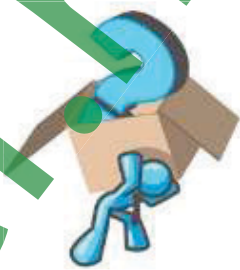
 In die zinnen komt de **persoonsvorm** (bijna altijd) direct na het vraagwoord.

 Waarom **doe** je dat?

 Wie **heeft** dat gezegd?

Je ziet dat natuurlijk ook als je die zinnen in een andere tijd zet:

 Waarom **deed** je dat?

 Wie **had** dat gezegd?

Oefening 4

 Geef de **persoonsvorm** aan in de volgende vraagzinnen.

1. Mag ik bij je logeren?	4. Is mijn antwoord wel goed?
2. Zou het waar kunnen zijn?	5. Heeft mijn zus dat echt gedaan?
9. Hoe gaat het met je?	12. Waar wonen je oom en tante?

 De **derde manier** werkt ook prima.

Ga je in een zin van enkelvoud naar meervoud (of andersom), dan verandert (ook) de persoonsvorm .	Mijn hond speelt de hele dag. Mijn honden spelen de hele dag. Ik was nogal hard gevallen. Wij waren nogal hard gevallen.	

Oefening 5

 Zorg ervoor dat **persoonsvorm** en **onderwerp** bij elkaar passen.

1. Ik speel op straat.	Wij	op straat.

 Is een zin gebiedend, dan heb je niets aan deze drie manieren. In die zinnen staat de **persoonsvorm** altijd vooraan.

Trek je jas aan!

 Er zijn ook zinnen zonder **persoonsvorm**:

Wat een prachtige lucht!

Oefening 6 Kleur de **persoonsvorm** lichtblauw.

1. Geef dat boek onmiddellijk aan mij.	4. Jullie hebben goed gevoetbald.
3. Hoe laat is het?	6. De honden kloven aan het bot.

Oefening 7 Kleur nu de **persoonsvormen** in de volgende mop.

Een klein meisje vraagt haar moeder om een euro voor een oude dame in het park. De moeder is blij met het gebaar van naastenliefde. Ze geeft haar dochttertje het geld en zegt: "Alsjeblieft, hier heb je een euro. Heeft die oude dame geen werk?" Het meisje antwoordt: "Jawel, ze verkoopt snoep."

t - Maak nu **toets 1** op blz. 35.

3. Zinsdelen

Zinsdelen, de bouwstenen van een zin.

Weet je het nog?

Aan de **korte zin** (de zinskern) kun je **steeds** een zinsdeel toevoegen. Je legt er telkens een steentje bij. Daardoor krijg je **steeds** meer informatie:

Edwin	stuurt.					Wie doet het? Wat doet hij?
Edwin	stuurt	een mailtje.				Wat stuurt hij?
Edwin	stuurt	mij	een mailtje.			Aan wie?
Edwin	stuurt	mij	vandaag	een mailtje.		Wanneer?

Nog een voorbeeld:

We hebben gekocht.	Wie doen het? Wat doen ze?
We hebben een aardigheidje gekocht.	Wat hebben we gekocht?
We hebben voor de juf een aardigheidje gekocht.	Voor wie?
We hebben in die nieuwe winkel voor de juf een aardigheidje gekocht.	Waar?

Hoe kun je ontdekken wat in een zin de zinsdelen zijn?

- Je zoekt de **persoonsvorm**.
- Dan verander je de woordvolgorde in de zin. Een woord of groepje woorden dat **vóór de persoonsvorm** kan staan, is een zinsdeel.

Een voorbeeld:

Ik **stuurde** hem twee dagen geleden een lang sms'je.

- De persoonsvorm is **stuurde**; dat zinsdeel heb je dus al.
- Voor de persoonsvorm staat *Ik* - *Ik* is een zinsdeel.

Wat kun je in deze zin allemaal voor de persoonsvorm **stuurde** zetten? Dat ga je dan gewoon proberen:

Hem **stuurde** ik twee dagen geleden een lang sms'je. **Goed!** - *hem*: wel zinsdeel.
Twee **stuurde** ik hem dagen geleden een lang sms'je. **Fout!** - *twee*: geen zinsdeel.

Je zet de zinsdelen tussen verticale streepjes:

Ik | **stuurde** | hem | twee dagen geleden | een lang sms'je.

(Aan het begin en aan het eind van de zin hoef je dan geen streepje te zetten.)

In dit boek leer je die zinsdelen namen te geven.

Wat vóór de **persoonsvorm** kan staan, is één zinsdeel.

Oefening 8

We gaan dat oefenen in de volgende oefening.

Geef eerst de **persoonsvorm** aan; zet daarna de zinsdelen tussen verticale strepen.

1. De slager verkoopt vanmiddag veel worst.
2. Karel vangt met zijn nieuwe hengel een grote snoek.
3. Achter het huis ligt een omgevallen boom.
4. Drie dagen geleden is in het dorp een ongeluk gebeurd.

t - Maak nu **toets 2** op blz. 36.

4. Werkwoordelijk gezegde

wwg

Persoonsvorm: het werkwoord waaraan je kunt zien in welke tijd de zin staat.

Het **werkwoordelijk gezegde** vertelt wat er in de zin gedaan wordt, wat er gebeurt, het bestaat uit alle **werkwoorden** in de zin, uit een of meerdere werkwoorden dus:

- één werkwoord: dat is dan gelijk ook de persoonsvorm
- meerdere werkwoorden: de persoonsvorm + de andere werkwoorden in de zin

Gezegde (met **persoonsvorm**) en **onderwerp** vormen samen de zinskern, de **korte zin**.

Edwin   stuurt   mij   vandaag   een mailtje.

We | hebben | voor de juf | in die nieuwe winkel | een aardigheidje | gekocht.

Edwin stuurt.

We hebben gekocht.

Hoe je het **werkwoordelijk gezegde** vindt?

Alle werkwoorden uit de zin halen!

	persoonsvorm	werkwoordelijk gezegde
Mijn vader doet de afwas.	doet	doet

Oefening 9

Wat is de **persoonsvorm**, wat is het **werkwoordelijk gezegde** (= alle werkwoorden in de zin)?

	persoonsvorm	werkwoordelijk gezegde
1. Ik doe mijn uiterste best.	<i>doe</i>	<i>doe</i>
2. Ga jij dat ook doen?	<i>ga</i>	<i>ga doen</i>
10. Heb jij die vraag durven stellen?		
11. Veel heb je mij blijikbaar niet te zeggen.		

Oefening 10

Kleur hieronder het **werkwoordelijk gezegde** (de persoonsvorm en de andere werkwoorden) steeds donkerblauw. Om te kunnen blijven zien wat de **persoonsvorm** is, zet je daar een streep onder.

Gezegdes van **één woord**: alleen de persoonsvorm is hier dus het werkwoordelijk gezegde.

3. De lamp brandt niet.	6. Die jongen fluit een liedje.

Twee woorden: de persoonsvorm met nog één ander werkwoord.

10. Kom je bij me spelen?	14. De trainer heeft je al geroepen...

Meer dan twee woorden: de persoonsvorm en alle andere werkwoorden.

15. De auto kan gerepareerd worden .	19. Ik zal het blijven proberen.
18. Ik zal niet meer komen storen.	22. Je had kunnen blijven slapen.

Oefening 11

Kleur het **werkwoordelijk gezegde**. Zet wel ook een streep onder de **persoonsvorm**.

1. Hij heeft mij toen zijn pen geleend .	10. Hoe laat is hij gekomen?
8. Het heeft vannacht hard geregend.	17. Wij zaten gisteren gezellig te praten.
9. Dat vreemde verhaal hebben ze mij toen ook verteld.	18. Vergeet je deze laatste zin niet te maken?

t - Maak nu **toets 3** op blz. 37.

5. Onderwerp

ond

Persoonsvorm: het werkwoord waaraan je kunt zien in welke tijd de zin staat.

Werkwoordelijk gezegde: alle werkwoorden in de zin.

Het **onderwerp** vertelt over wie of wat het vooral gaat in de zin.

Onderwerp en **gezegde** (met **persoonsvorm**) vormen samen de zinskern, de **korte zin**.

Edwin	stuurt	mij	vandaag	een mailtje.

We | hebben | voor de juf | in die nieuwe winkel | een aardigheidje | **gekocht**.

Onderwerp en persoonsvorm horen bij elkaar:

stuurt (pv) enkelvoud <=> **Edwin** (ond) enkelvoud.
hebben (pv) meervoud <=> **we** (ond) meervoud.

Als je *vóór* het gezegde **wie** of **wat** zet, vind je het onderwerp:

Wie stuurt? **Edwin** (ond)
 Wie hebben gekocht? **we** (ond)

Het **onderwerp** vind je dus door te vragen:

Wie of wat + gezegde?

We zoeken het onderwerp.

Kees voetbalt elke dag.	Wie voetbalt?	Kees
Mijn werkstuk ligt op mijn tafel.	Wat ligt?	mijn werkstuk

Het onderwerp en de persoonsvorm staan bijna altijd naast elkaar.

Oefening 12 Zoek de **persoonsvorm** en het **werkwoordelijk gezegde** (de werkwoorden in de zin dus) en geef ze hun kleur.
 Kleur ook het **onderwerp**: *Wie of wat + gezegde?*

1. Waar kan ik dat vinden ?	8. Speel jij vaak op dat pleintje?
7. Hij ruimt zijn speelgoed altijd netjes op.	14. Het klimaat verandert de laatste jaren erg.

Oefening 13 Zet in de zinnen van oefening 12 nu ook nog de zinsdelen tussen verticale strepen. (Wat voor de persoonsvorm kan staan, is een zinsdeel!)

Wat is hier het onderwerp?

Het waait hard aan de kust.
 Het sneeuwt dit jaar vaak.
 Het regent al een hele tijd.
 Het gaat nu weer goed met hem.
 Het is al laat.

Wat hier het onderwerp is?

Dat kun je zó doen:

Waait het hard aan de kust?
Sneeuwt het dit jaar vaak?
Regent het al een hele tijd?
Gaat het nu weer goed met hem?

Als je **van een gewone zin een vraagzin** maakt, dan komt (bijna altijd) **het onderwerp direct achter de persoonsvorm**.

Het is dus het onderwerp. Een onderwerp zonder betekenis in de zin.

- Kom hier!
- Doe je best!
- Vergeet je huiswerk niet!
- Neem je ontleedboek voor je!

In dit soort zinnen geef je iemand een opdracht, je zegt dat hij het moet doen: je gebiedt het.

En zo'n zin in de **gebiedende wijs** heeft **geen onderwerp**.

Oefening 14

Zinnen mét en zinnen zónder onderwerp.
 Geef het gezegde en de persoonsvorm aan.
 Wel een onderwerp? Dan schrijf je dat op.
 Geen onderwerp? Dan zet je een kruisje.

	onderwerp
1. Hoe is het toen met je gegaan ?	<i>het</i>
9. 's Winters sneeuwt het daar meestal flink.	

 - Maak nu **toets 4** op blz. 38.

6. Lijgend voorwerp

lv

Persoonsvorm: het werkwoord waaraan je kunt zien in welke tijd de zin staat.

Werkwoordelijk gezegde: alle werkwoorden in de zin.

Onderwerp: wie of wat + gezegde?

We leggen er weer een steentje bij: het **lijgend voorwerp**.

Edwin | stuurt | mij | vandaag | een mailtje.

We | hebben | voor de juf | in die nieuwe winkel | een aardigheidje | gekocht.

Wat stuurt Edwin?

een mailtje (lv)

Wat hebben we gekocht?

een aardigheidje (lv)

Je zet **wie** of **wat** vóór het gezegde + onderwerp: het antwoord op deze vraag is het **lijdend voorwerp**.

Het **lijdend voorwerp** vind je dus door te vragen:

Wie/wat + gezegde + onderwerp?

Een lijdend voorwerp begint (bijna) nooit met een voorzetsel.

We zoeken het lijdend voorwerp:

Zij <u>aait</u> de hond.	Wie aait zij?	de hond
De kinderen <u>kochten</u> snoep.	Wat kochten de kinderen?	snoep

Oefening 15

Persoonsvorm, onderwerp en gezegde (de **korte zin**) staan al aangegeven. Zet de zinsdelen tussen verticale strepen. Zoek dan het **lijdend voorwerp**: Wie/wat + gezegde + onderwerp?

		lijdend voorwerp
1. Ik <u>heb</u> al zes tekeningen <u>gemaakt</u> .	Wat heb ik gemaakt?	zes tekeningen
10. Steken <u>jullie</u> op Koninginnedag de vlag <u>uit</u> ?	Wat steken jullie uit?	

Wat vóór de **persoonsvorm** kan staan, is één zinsdeel.

Oefening 16

Tien zinnen. Geef aan wat de **persoonsvorm**, het **onderwerp** en het **werkwoordelijk gezegde** (de **korte zin**) is en zet de zinsdelen tussen verticale strepen.

Als er een **lijdend voorwerp** in de zin zit (Wie/wat + gezegde + onderwerp?), geef je ook dat aan. (En dat is niet altijd zo!)

- Dat meisje** | heeft | toen | **een heel goede spreekbeurt** | gehouden.
- Zijn** | **jullie** | maandag | op de fiets | naar het zwembad | **gegaan**?
- Een maand geleden heeft mijn zus haar diploma gehaald.

Oefening 17 Wat is in de volgende zinnen het **lijdend voorwerp**?

1. Ik borg **mijn portemonnee** goed op.
9. De chef gaf hem een grote mond.
10. Zien we jullie vanavond?

Oefening 18

 We gaan
voorw...
 wa...

LET OP!

 In een zin met het werkwoord **worden** erin (word, wordt, werd, werden): **nooit een lijdend voorwerp!**

1. We eten patat .	<i>Patat wordt door ons gegeten.</i>
2. Mijn oom draagt die zware tassen .	<i>Die zware tassen worden door mijn oom gedragen.</i>
3. Ik los die moeilijke som op.	
11. Hij vangt de bal.	
12. We maken de laatste zin.	

Oefening 19

 Een lastige oefening! Zoek in de volgende zinnen over bloemen het **onderwerp**, het **werkwoordelijk gezegde** en het **lijdend voorwerp**. Goed kijken!

1. Op de markt **heb ik** gisteren **bloemen gekocht**.
2. Vandaag heb ik mijn moeder bloemen gebracht.
3. Worden die bloemen vandaag door jou gebracht?
4. **Zijn de bloemen** wel **aangekomen**?
5. Ik heb de bloemen vanmiddag een mooi plekje gegeven.
6. Heb je de bloemen goed verzorgd?
7. Die bloemen zijn gisteren door mij geplukt.
8. Zet de bloemen gauw in een vaas.
9. Die bloemen moeten water hebben.

7. Meewerkend voorwerp
mv
Persoonsvorm: het werkwoord waaraan je kunt zien in welke tijd de zin staat.

Werkwoordelijk gezegde: alle werkwoorden in de zin.

Onderwerp: wie of wat + gezegde?

Lijdend voorwerp: *wie of wat + gezegde + onderwerp?*

Het **meewerkend voorwerp** 'krijgt' iets; er wordt iets **aan** 'gegeven' of 'verteld'; er is iets **voor** bestemd.

Edwin stuurt mij vandaag een mailtje.

We hebben voor de juf in die nieuwe winkel een aardigheidje gekocht.

Aan wie stuurt Edwin een mailtje?

mij (mv)

Voor wie hebben we een aardigheidje gekocht?

voor de juf (mv)

Het **meewerkend voorwerp** vind je door te vragen:

Aan wie of wat ...?
Voor wie of wat ...?

Aan wie of wat + werkwoordelijk gezegde + onderwerp + lijdend voorwerp?

Voor wie of wat + werkwoordelijk gezegde + onderwerp + lijdend voorwerp?

Een enkele keer: **bij wie of wat ...?**

Vóór een meewerkend voorwerp staat vaak **aan** of **voor**; meestal kun je dat weglaten. Staat er geen **aan** of **voor** voor, dan kun je het er (meestal) voor zetten. (Daarbij moet je soms de woordvolgorde in de zin veranderen.)

We zoeken het **meewerkend voorwerp**:

Bianca gaf die jongen een duw.	Aan wie gaf Bianca een duw? Bianca gaf aan die jongen een duw.	die jongen

De tranen sprongen haar in de ogen.	Bij wie sprongen de tranen in de ogen? De tranen sprongen bij haar in de ogen.	haar

* Je zult merken dat zo'n zin niet altijd helemaal goed klinkt als je aan/voor/bij weglaat of ervoor zet.

Moet je kijken ...!

Meneer Aart leest de kinderen een mooi verhaal **voor**.

Aan wie ...?

Voor deze zin geldt: **de kinderen** - meewerkend voorwerp (Hier zonder aan!)

Er had ook kunnen staan:

Meneer Aart leest aan de kleintjes een versje **voor**.

Aan wie ...?

Nu geldt: **aan de kleintjes** - meewerkend voorwerp (Hier met aan!)

Wel of geen **aan** of **voor** erbij hangt dus af van hoe het in de zin staat.

Wat vóór de **persoonsvorm** kan staan, is één zinsdeel.

Oefening 20

Elf zinnen. Geef de **persoonsvorm**, het **onderwerp** en het **werkwoordelijk gezegde** (de **korte zin**) aan en zet de zinsdelen tussen verticale strepen.

Wat is het **meewerkend voorwerp**: *Aan/voor wie of wat ...?* / Kun je **aan/voor** toevoegen of weglaten?

1. **Ik** | **geef** | **de juf** | elke morgen en middag | een hand.
2. **Heeft** | **hij** | **jou** | dat onwaarschijnlijke verhaal | **verteld**?
11. Soms moet je een baby wel zes keer per dag een **schone lui**er aandoen.

Oefening 21

Wat is in de volgende zinnen het **meewerkend voorwerp**?
 Kun je er **aan** of **voor** voor zetten of het weglaten?

	meewerkend voorwerp <i>Aan/voor wie of wat ...?</i>
1. De scheidsrechter gaf Mark alweer een gele kaart.	<i>Mark</i>
10. Ahmed heeft alles aan zijn broer verteld.	

In een zin met een **meewerkend voorwerp** staat vaak ook een **lijdend voorwerp**.

Oefening 22

Geef in de zinnen van oefening 21 het **lijdend voorwerp** (**Wie/wat+ gezegde + onderwerp**) maar eens aan.

Kijk uit met zinnen als ...

- De jas hangt **aan de kapstok**.
- De auto staat **voor de garage**.
- Er staat iemand **bij de deur**.

In deze zinnen kun je **aan**, **voor** en **bij** beslist niet weglaten. **Aan de kapstok**, **voor de garage** en **bij de deur** geven een plaats aan. Het zijn dan ook geen meewerkend voorwerpen. Verderop leer je dat we die zinsdelen (**bijwoordelijke**) **bepaling** noemen.

Dat is heel iets anders dan in ...

- Ik geef die jas **aan mijn broer**.
- Ik heb **voor mijn vader** die cd gekocht.
- De tranen sprongen **bij mijn zus** in de ogen.

Nu kun je **aan**, **voor** en **bij** wel weglaten. Al moet je dan misschien de woordvolgorde veranderen en klinkt de nieuwe zin misschien niet zo goed. Bovendien kun je zeggen dat mijn broer, mijn vader en mijn zus iets 'krijgen'; er is iets voor ze bestemd.

Dat oefenen we even:

Oefening 23 Is het dikgedrukte zinsdeel **wel of niet een meewerkend voorwerp?**
 Zet een kruisje in het goede vakje.

Wel of geen meewerkend voorwerp?	wel	niet
1. Kan ik die zak met gebruikte kleding voor uw voordeur zetten?		
10. Ik heb voor de hele klas een spekkie meegenomen.		

Welke zinsdelen hebben we tot nu toe geleerd en geoefend?

persoonsvorm	Het werkwoord dat je in een andere tijd kunt zetten.
werkwoordelijk gezegde	Persoonsvorm + andere werkwoorden.
onderwerp	Wie of wat + gezegde?
lijdend voorwerp	Wie of wat + gezegde + onderwerp?
meewerkend voorwerp	Aan/voor wie of wat ...?

Wat voor de persoonsvorm kan staan, is één zinsdeel.

Oefening 24 Geef de **persoonsvorm**, het **onderwerp** en het **werkwoordelijk gezegde** aan. Dan heb je dus de **korte zin**.
 Zet de zinsdelen tussen verticale strepen.
 Welke van die zinsdelen is een **lijdend voorwerp**, welke een **meewerkend voorwerp**; geef ook dat aan.
 Dan houd je nog zinsdelen over die we in dit boek nog geen naam hebben gegeven; die laat je kleurloos.

- De jarige** | **bestelde** | **voor alle kinderen** | **een ijsje**.
- Vanmorgen | **heb** | **ik** | **mijn werkstuk** | **aan de juf** | **gegeven**.
12. Het huiswerk voor de komende week geeft de juf ons vrijdags op.

Oefening 25 Nog wat zinnen op een andere manier.
 Kijk maar naar het voorbeeld. Dan zie je wat je moet doen.

- Zij** | **heeft** | haar ouders | een lange brief | **geschreven**.

pv	-	<i>heeft</i>
wwg	-	<i>heeft geschreven</i>
ond	-	<i>zij</i>
lv	-	<i>een lange brief</i>
mv	-	<i>haar ouders</i>

In de zin zelf geef je dus eerst de **korte zin** aan: **persoonsvorm**, **werkwoordelijk gezegde** en **onderwerp**. Dan zet je de **zinsdelen** tussen verticale strepen.
 Daarna vul je de zinsdelen achter hun naam in.

2. De goochelaar liet het publiek zijn nieuwste truc zien.

pv	-	
wwg	-	
ond	-	
lv	-	
mv	-	

6. Die stapel Donald Ducks heb ik voor zijn broer meegenomen.

pv	-	
wwg	-	
ond	-	
lv	-	
mv	-	

t - Maak nu **toets 5** op blz. 39.

9. Bijwoordelijke bepaling

bwb

Persoonsvorm: het werkwoord waaraan je kunt zien in welke tijd de zin staat.

Werkwoordelijk gezegde: alle werkwoorden in de zin.

Onderwerp: wie of wat + gezegde?

Lijdend voorwerp: wie of wat + gezegde + onderwerp?

Meewerkend voorwerp: aan/voor wie of wat ...?

De '**rest van de zin**' (de zinsdelen die dan nog overblijven), noemen we **(bijwoordelijke) bepaling**.

Edwin | stuurt | mij | vandaag | een mailtje.

We | hebben | voor de juf | in die nieuwe winkel | een aardigheidje | gekocht.

Wanneer stuurt Edwin een mailtje?

vandaag (bwb)

Waar hebben we een cadeautje gekocht?

in die nieuwe winkel (bwb)

Op wat voor vragen de **bijwoordelijke bepaling** antwoord geeft?

Wanneer? Waar?
Waarbij? Waarmee
Hoe? Door wie?

enz. enz.

Maar ook: Die film duurt *drie uur*.

wel, niet, altijd, nooit

Dat stuk kaas weegt *twee pond*.

meestal, soms enz.

(Bijwoordelijke) bepaling - 'de rest van de zin': de zinsdelen **dus** die geen persoonsvorm, onderwerp, gezegde, lijdend voorwerp of meewerkend voorwerp zijn.

Er kunnen meerdere (bijwoordelijke) bepalingen in een zin staan:

Hoe?

Met **veel plezier** | hebben | we | **vandaag** | voor de juf | **in die nieuwe winkel** | een aardigheidje | gekocht.

Wanneer?

Waar?

Wat vóór de **persoonsvorm** kan staan, is één zinsdeel.

Oefening 26

Geef aan wat de **persoonsvorm**, het **onderwerp** en het **werkwoordelijk gezegde** (de **korte zin** dus) is. Zet de zinsdelen tussen verticale strepen. Kleur steeds de **(bijwoordelijke) bepalingen**. Dat kunnen er meer dan één in een zin zijn.

1. **Vanavond** | **vertrekken** | **we** | **om acht uur** | **naar Amsterdam**.
12. In zijn vrije tijd had hij voor ons een bijzonder mooie powerpointpresentatie gemaakt.

Moet je kijken ...!

In die stad winkel **ik** graag.
 Daar winkel **ik** graag.
 Waar winkel **jij** graag?

Om drie uur willen **we** vertrekken.
 Dan willen **we** vertrekken.
 Wanneer willen **jullie** vertrekken?

Zie je wat hierboven de **bijwoordelijke bepalingen** zijn?
 Daar horen dus ook vraagwoorden als **waar** en **wanneer** bij. En **waarom**, **waarbij**, **hoe**
 enz.

De zinsdelen nog eens op een rij

persoonsvorm	Het werkwoord dat je in een andere tijd kunt zetten.
werkwoordelijk gezegde	Persoonsvorm + andere werkwoorden.
onderwerp	Wie of wat + gezegde
lijdend voorwerp	Wie of wat + gezegde + onderwerp?
meewerkend voorwerp	Aan/voor wie of wat ...?
(bijwoordelijke) bepalingen	De rest van de zin: de zinsdelen die overblijven.

Wat voor de persoonsvorm kan staan, is één zinsdeel.
Oefening 27

Deze zinnen op die andere manier.
 Kijk maar weer naar het voorbeeld. Dan zie je wat je moet doen.

1. Waar | **heb** | **je** | mijn trainingspak | nou | **gelaten**?

pv	-	<i>heb</i>
wwg	-	<i>heb gelaten</i>
ond	-	<i>je</i>
lv	-	<i>mijn trainingspak</i>
mv	-	<i>xxx</i>
bwb	-	<i>waar / nou</i>

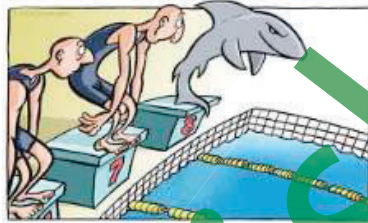
In de zin zelf geef je eerst de **korte zin** aan: **persoonsvorm**, **werkwoordelijk gezegde** en **onderwerp**. Dan zet je de **zinsdelen** tussen verticale strepen.
 Daarna vul je de zinsdelen achter hun naam in.

Zit een zinsdeel er niet in, dan zet je een kruisje of een streepje neer.
 Is een zinsdeel lang, dan schrijf je alleen het eerste en het laatste woord op met een paar puntjes ertussen: **de leerlingen van groep acht** wordt dan: **de ... acht**.

Alleen van de **(bijwoordelijke) bepaling** kunnen er meerdere in een zin zitten. Hoe je dat dan kunt opschrijven, zie je hierboven.

4. Wanneer kunt u ons de weg naar de sporthal even wijzen?

- pv - _____
- wwg - _____
- ond - _____
- lv - _____
- mv - _____
- bwb - _____

6. Die wedstrijd kunnen we natuurlijk nooit winnen.

- pv - _____
- wwg - _____
- ond - _____
- lv - _____
- mv - _____
- bwb - _____

t - Maak nu **toets 6** op blz. 40

10. Naamwoordelijk gezegde

nwg

Edwin

stuurt

mij

vandaag

een mailtje.

We | hebben | voor de juf | in die nieuwe winkel | een aardigheidje | gekocht.

Twee bekende zinnen: **onderwerp** en **werkwoordelijk gezegde** (de werkwoorden in de zin) vormen de zinskern, de **korte zin**.

Met **Edwin stuurt** en **We hebben gekocht**

weet je al een beetje wat er aan de hand is: de werkwoorden *stuurt* en *gekocht* zorgen voor een duidelijke betekenis.

Dan deze zinnen:

Joris was een paar dagen verkouden.
 Dat meisje wordt later misschien journalist.

Wat is hier de **korte zin**? Met alleen het onderwerp en de werkwoorden ben je er niet.

Met **Joris was** en **Dat meisje wordt**

weet ik nog niets!
 Wel met nog een ander woord in de zin erbij:

Joris | was | een paar dagen | verkouden.

Misschien | wordt | dat meisje | later | journalist.

Nu weet ik wel weer wat er aan de hand is:

- **Joris was verkouden** het **bijvoeglijk naamwoord** *verkouden* wordt door *was* aan *Joris* gekoppeld: *de verkouden Joris*.

was - pv *was verkouden* - nwg *Joris* - ond
- **Dat meisje wordt journalist** het **zelfstandig naamwoord** *journalist* wordt door *wordt* aan *dat meisje* gekoppeld.

wordt - pv *wordt journalist* - nwg *dat meisje* - ond

Hierboven twee keer een gezegde met een **koppelwerkwoord** (*zijn, worden*) en een 'naamwoord' erin: een **naamwoordelijk gezegde**.

Ook twee keer een **naamwoordelijk gezegde** als je er dit van maakt:

Joris | is | een paar dagen | verkouden | geweest.
is - pv *is verkouden geweest* - nwg *Joris* - ond *een paar dagen* - bwb

Dat meisje | is | later | journalist | geworden.
is - pv *is journalist geworden* - nwg *dat meisje* - ond *later* - bwb

Oefening 28

Eens kijken of je nu dit al kunt?
 Wat is de persoonsvorm, wat is het (naamwoordelijk) gezegde (= persoonsvorm + naamwoord).
 In sommige zinnen kom je alleen maar persoonsvorm, gezegde en onderwerp tegen. Daar is de hele zin ook de korte zin.

Moet je kijken ...!
 Over **koppelwerkwoorden**

Joris **is** niet alleen *verkouden*.
 Joris **is** ook *gelukkig*.

Joris ... **is** *gelukkig*.
wordt *gelukkig*.
blijft *gelukkig*.
blijkt *gelukkig* (te zijn).
lijkt *gelukkig* (te zijn).
schijnt *gelukkig* (te zijn).
heet *gelukkig* (te zijn).
komt me *gelukkig voor*.

Of je nu **zijn, worden, blijven, blijken, lijken, schijnen, heten** of **voorkomen** gebruikt, steeds koppelt het werkwoord *gelukkig* aan *Joris*; het gaat steeds om *gelukkige Joris*.
 Een **koppelwerkwoord** kun je meestal gemakkelijk vervangen door een ander koppelwerkwoord.

	pers. vorm	naamwoordelijk gezegde
1. Dat antwoord is fout.	<i>is</i>	<i>is fout</i>
10. Hij is jarenlang striptekenaar geweest.		

Hier had je steeds de koppelwerkwoorden **zijn** en **worden**: die koppelen het onderwerp aan een naamwoord.

Er zijn nog meer koppelwerkwoorden: ook die koppelen het onderwerp aan een naamwoord. Kijk maar eens naar de volgende oefening.

Oefening 29

Wat is de persoonsvorm, wat is het (naamwoordelijk) gezegde (= persoonsvorm + naamwoord).

In sommige zinnen kom je alleen maar persoonsvorm, gezegde en onderwerp tegen: de hele zin is dan ook korte zin.

	pers. vorm	naamwoordelijk gezegde
1. Het antwoord op die som lijkt me fout. (lijken)	<i>lijkt</i>	<i>lijkt fout</i>
2. Dat verhaal komt me vreemd voor. (voorkomen)	<i>komt (voor)</i>	<i>komt vreemd voor</i>
13. Een walvis is een zoogdier. (zijn)		

Moeilijk? Of ging het wel?

naamwoordelijk gezegde	
zijn, worden, blijven, blijken, lijken, schijnen, heten, denken, voorkomen.	
Naamwoordelijke gezegdes zul je alleen tegenkomen in zinnen met een van deze werkwoorden erin. We noemen ze koppelwerkwoorden. Ze koppelen een eigenschap aan het onderwerp. Koppelwerkwoorden hebben zelf <u>geen duidelijke betekenis</u>. Daar hebben ze een bijvoeglijk naamwoord of een zelfstandig naamwoord bij nodig.	
In een zin met een naamwoordelijk gezegde heb je nooit een lijdend voorwerp; een meewerkend voorwerp kan wel.	
Een naamwoordelijk gezegde heeft een werkwoordelijk en een naamwoordelijk deel:	
Joris was vorige week een paar dagen verkouden.	
was Joris was verkouden was verkouden vorige week een paar dagen	- pv - ond - nwg (ww + bijv. nw.) - ww. deel - nw. deel - bwb - bwb
Zijn en worden zijn niet altijd koppelwerkwoord; ze kunnen ook hulpwerkwoord zijn.	

Die schuur | **is** | gisteren | door onze buurman | opnieuw | **geverfd**.

met **is** geverfd - wwg (twee werkwoorden)

Die hond | **wordt** | graag | **geaaid**.

met **wordt** geaaid - wwg (twee werkwoorden)

Soms hebben **schijnen**, **zijn** en **blijven** wel een duidelijke betekenis. Dan zijn het ook geen koppelwerkwoorden, maar gewone (zelfstandige) werkwoorden:

De zon schijnt fel. => 'schijnt' = 'licht geven'. Dan: **schijnt** - wwg **fel** - bwb

We zijn op school. => 'zijn' = 'ergens zijn'. Dan: **zijn** - wwg **op school** - bwb

Zij blijven in de tuin. => 'blijven' = 'verblijven'. Dan: **blijven** - wwg **in de tuin** - bwb

Als je gewoon eerst naar de **korte zin** blijft zoeken (naar wie het 'doet' en, zo kort mogelijk, wat die doet), kom je er waarschijnlijk 'vanzelf' achter wat het **gezegde** is. Ook als daar toevallig een naamwoord in voorkomt.

Oefening 30

Geef eerst gezegde (met persoonsvorm) en onderwerp (de **korte zin** dus) aan.

Werkwoordelijk gezegde (wwg) of naamwoordelijk gezegde (nwg)?

Zet een kruisje in het goede vakje.

	wwg	nwg
1. We gaan dit jaar skiën in Zwitserland.	x	
2. Dat mes is scherp .		x
14. Heet dat meisje Anne?		

Oefening 31

Was het gezegde in **oefening 30** naamwoordelijk? Kun je dan ook nog even een **golflijntje** onder het naamwoordelijk deel zetten?

Voorbeeld: 2. **Dat mes is** **scherp**.

Dat kun je ook nog **doer** **t** **oefening 28 en 29**.

Toets 1 - persoonsvorm

Steeds vier zinnen met een vetgedrukt woord. In welke zin is dat woord **niet** de persoonsvorm?

Zet een rondje om het goede antwoord.

1. Niet de pers.vorm is ...

- a. **Zou** je dat gewild hebben?
- b. Aan wie **gaan** jullie dat geven?
- c. Dat stuk kaas **weegt** meer dan dit stuk.
- d. Had je me niet **kunnen** helpen?

2. Niet de pers.vorm is ...

- a. Willen jullie even **komen** kijken?
- b. Op de grond **lag** nog wat rommel
- c. Hoe laat **zullen** we naar huis gaan?
- d. We **konden** het niet langer volhouden.

Toets 2 - zinsdelen

In de zinnen hieronder zijn de zinsdelen, de 'bouwstenen' van de zin, door elkaar gaan staan. Zet ze in de goede volgorde.

Aan de hoofdletter kun je zien met welk zinsdeel je moet beginnen.

1. kocht in de uitverkoop **E**en week geleden ik een paar winterwanten.
2. **I**k thuis een dag later haalde uit de verpakking ze.
3. het kleurverschil ik zag **T**oen tussen de wanten.
4. natuurlijk **I**k graag andere wilde.
5. ging **D**aarom naar de winkel ik weer.
6. gekocht had in de uitverkoop ze **I**k.
7. ze niet **Z**e daarom ruilen wilden.
8. dus **N**u ik met twee verschillende wanten loop.

Dan zet je een dubbele streep onder de persoonsvorm.

Daarna zet je nog even de zinsdelen tussen v lcale streepjes.

Toets 3 - persoonsvorm en werkwoordelijk gezegde

Wat is de persoonsvorm (pv), wat het werkwoordelijk gezegde (wwg)?
 Zet een enkele streep onder het wwg en een dubbele streep onder de pv.
 Doe je het liever in kleur, dan mag dat ook.

Zij liep toen naar de keuken.   Zij liep toen naar de keuken.
 Zij is toen naar de keuken gelopen.   Zij is toen naar de keuken gelopen.

1. Dat liedje heeft van ons land twaalf punten gekregen.
2. Speel jij te vaak computerspelletjes?
3. Vergeet deze laatste zin niet te maken!

Klaar? Zet dan nog de **zinsdelen tussen verticale strepen**.

Toets 4 - **onderwerp** en **persoonsvorm**

Geef persoonsvorm en onderwerp hun eigen kleur.

Je mag ook kiezen voor een dubbele streep (persoonsvorm) en een stippellijn (onderwerp).

Denk bij het beantwoorden aan:

persoonsvorm enkelvoud ⇔ **onderwerp** enkelvoud
persoonsvorm meervoud ⇔ **onderwerp** meervoud.

En vergeet dit niet:

Wat vóór de **persoonsvorm** staat of kán staan, is één zinsdeel!

Er zitten lange onderwerpen bij!

1. De nieuwe dokter schreef de patiënt een grieprik voor.
2. Die oude havenstad trekt vooral's zomers veel toeristen.
3. Hun geven we die boeken straks. *

* Pas op! Trap er niet in!

Toets 5 - **lijdend voorwerp** of **meewerkend voorwerp**

Is het dikgedrukte zinsdeel in de zinnen hieronder lijdend voorwerp (**lv**), meewerkend voorwerp (**mv**) of geen van beide?

Omcirkel het goede antwoord.

1. Natuurlijk heb ik **mijn beste vriend** een cadeautje gegeven. **lv** / **mv** / **geen van beide**
2. Heb jij vanmiddag **champignonsoep** gegeten? **lv** / **mv** / **geen van beide**
3. De bureu vergoeden **ons** de schade aan de heg. **lv** / **mv** / **geen van beide**
4. Lust je **een lekkere plak cake** bij de koffie? **lv** / **mv** / **geen van beide**
5. **Zoiets** hoef je mijn vader niet te vragen. **lv** / **mv** / **geen van beide**

6. Doe je **die laatste zin** ook nog even? **lv / mv / geen van beide**

7. Zij heeft haar haar laten knippen **bij die nieuwe kapper.** **lv / mv / geen van beide**

Toets 6 - Welk zinsdeel?

Is het dikgedrukte zinsdeel ...

pv - persoonsvorm	lv - lijdend voorwerp
ond - onderwerp	mv - meewerkend voorwerp
wwg - werkwoordelijk gezegde	bwb - (bijwoordelijke) bepaling

Als het zinsdeel waar het om gaat volgens jou pv én wwg is, dan schrijf je pv/wwg op.

Aan de slag:

1. Een vriend van mij gaat volgende week verhuizen.	1. _____
2. Een vriend van mij gaat volgende week verhuizen.	2. _____
3. Mijn nichtje komt in juli zes dagen bij ons logeren.	23. _____
4. Mijn nichtje komt in juli zes dagen bij ons logeren.	24. _____
5. Had je me niet wat eerder kunnen waarschuwen?	25. _____
6. Had je me niet wat eerder kunnen waarschuwen?	26. _____
7. In tijd van nood leer je je vrienden kennen.	27. _____
8. In tijd van nood leer je je vrienden kennen.	28. _____
9. Eens in de vier jaar worden in ons land verkiezingen gehouden.	29. _____
30. Eens in de vier jaar worden in ons land verkiezingen gehouden.	30. _____

